Deset najboljših v industriji Šiške

Naša „posebna anketa" je spet postregla s presenečenji

V PREJŠNJI številki našega časnika smo začeli serijo člankov o našem (občinskem) gospodarstvu. Takrat smo obdelali podjetja z namenom, da dobimo deset največjih v gospodarstvu. Tokrat pa si bomo prizadevali, da se po isti metodi dokopljemo do desetih največjih v industriji. Tudi tokrat se nam pokažejo stvari, ki so lahko iz več razlogov zanimive. Najprej zato, ker opozarjajo na podjetja, ki po naši laični logiki nikoli ne bi prišla v ospredje, in drugič, da ta podjetja, četudi brez hrupa opravljajo svoje delo, skoraj vedno skrivajo presenečenja, največkrat prijetna. Tako tudi tokrat. Pa se prepričajmo o tej trditvi!

Celotni dohodek

ČE VZAMEMO za začetno »disciplino«, kakor smo storili že v prejšnji številki, celotni dohodek, nam iskanje deseterice pokaže naslednjo lestvico:

		din
1.	Litostroj	527,530.944
2.	Lek	302,584.194
3.	TDT	169,245.194
4.	Color	141,285.596
5.	Donit	141,181.402
6.	Avtomontaža	117,354.959
7.	Pivovarna Union	115,650.791
8.	Tiki	109,821.927
9.	ZP Iskra Avtomatika	105,255.603
10.	ZP Iskra Elementi	100,782.838

• Če damo za prvo mesto deset točk, za vsako naslednje pa točko manj, dobimo prvo »lestvico«, ki je taka-le:

		točk
1.	**Litostroj**	**10**
2.	**Lek**	**9**
3.	**TDT**	**8**
4.	**Color**	**7**
5.	**Donit**	**6**
6.	**Avtomontaža**	**5**
7.	**Pivovarna Union**	**4**
8.	**Tiki**	**3**
9.	**ZP Iskra Avtomatika**	**2**
10.	**ZP Iskra Elementi**	**1**

• Če primerjamo te podatke s podatki iz prejšnje številke, ko smo iskali deset največjih v celotnem gospodarstvu, vidimo, da so se nekatere delovne organizacije povzpele za kakšno mesto. Tako je Litostroj dobil točko več, Lek dve, TDT štiri, Color tudi itd. Prav tako vidimo, da so prišli v poštev nekateri, ki jih prej ni bilo med dvanajsterico, to pa sta podjetji ZP Iskra — Avtomatika in Elementi. To je tudi logično, ker so se med deseterico največjih v prejšnji številki vrinili tudi tisti, ki ne sodijo v industrijo, ampak so iz drugih gospodarskih panog.

Dohodek

DOHODEK je za vsako delovno organizacijo — po domače povedano — glavni cilj. Kako so ta cilj dosegli naši »industrijci«, bomo videli iz naslednje tabele:

		din
1.	Lek	124,375.771
2.	Litostroj	115,878.937
3.	TDT	56,958.098
4.	Avtomontaža	50,313.947
5.	ZP Iskra Elementi	47,754.358
6.	Pivovarna Union	45,927.507
7.	Donit	43,241.514
8.	Tiki	30,485.586
9.	Color	28,011.697
10.	ZP Iskra Avtomatika	23,841.867

• Če tudi pri tej »tekmovalni disciplini« uporabimo enako metodo dodeljevanja točk, potem je vrstni red po »drugem kolu« takle:

		točk
1.—2.	**Litostroj**	**19**
	Lek	
3.	**TDT**	**16**
4.	**Avtomontaža**	**12**
5.	**Donit**	**10**
6.—7.	**Color**	**9**
	Pivovarna Union	
8.	**ZP Iskra — Elementi**	**7**
9.	**Tiki**	**6**
10.	**ZP Iskra Avtomatika**	**3**

• Če primerjamo ta rezultat z rezultatom iz prejšnje številke, vidimo, da je Litostroj tudi tokrat (kakor prej) na prvem mestu, sicer ne sam, ampak skupaj z Lekom. Prav tako vidimo, da so se občutno povzpeli Avtomontaža, Pivovarna Union, Donit itd. Zanimivo je pripomniti, da v prejšnji številki ni bilo med deseterico Colorja in Tikija, vtem ko je prvi tokrat na zavidljivem (visokem) mestu, je drugi glede na celotni dohodek padel za eno mesto, pa se je še vedno zadržal med deseterico.

Bruto skladi

NASLEDNJA disciplina je za vsako delovno organizacijo merilo akumulacije, torej tista ekonomska kategorija, ki omogoča nadaljnji napredek delovne organizacije, ali kakor temu učeno pravimo — poslovanje na načelu razširjene reprodukcije. Kako je to v naši industriji, bo pokazala naslednja tabela:

		din
1.	Lek	76,450.745
2.	Pivovarna Union	29,087.789
3.	Litostroj	21,633.018
4.	Avtomontaža	19,320.612
5.	TDT	16,985.963
6.	Tiki	16,930.735
7.	Donit	12,561.116
8.	Color	9,093.636
9.	ZP Iskra Elementi	5,147.720
10.	ZP Iskra Avtomatika	3,045.410

• Po enakih merilih kakor prej dobimo po tej »etapi« naslednji vrstni red »tekmovalcev«:

		točk
1.	**Lek**	**29**
2.	**Litostroj**	**27**
3.	**TDT**	**22**
4.	**Avtomontaža**	**19**
5.	**Pivovarna Union**	**18**
6.	**Donit**	**14**
7.	**Color**	**12**
8.	**Tiki**	**11**
9.	**ZP Iskra Elementi**	**9**
10.	**ZP Iskra Avtomatika**	**4**

• Po tej razpredelnici vidimo, da je Lek po bruto skladih daleč pred vsemi, celo skoraj za trikrat »boljši« od prvega »zasledovalca«. Preseneča tudi (tokrat malce v negativnem smislu) mala »akumulacija« Litostroja, pa bi od njega želeli za naslednjo številko slišati nekaj več o vzrokih za tako stanje kakor tudi za mnenja, zakaj je Lek toliko spredaj. Nadalje je zanimivo, da so po akumulaciji »bratje« vsa srednja velika podjetja in da so vsa med »starimi milijarderji«, kar pomeni, da — verjetno — delajo v enakih razmerah. Preseneča »padec« Colorja, ki je bil po celotnem dohodku celo na četrtem mestu, sedaj je pa med tistimi, ki imajo bruto sklade pod eno staro milijardo.

• Če primerjamo dosedanji »tek« s tekom iz prejšnje številke, vidimo, da so industrijska podjetja v glavnem zadržala prejšnja mesta in zbrala nekaj več točk. Tako ima Lek dve točki več, Litostroj prav tako, TDT in Pivovarna Union po sedem. Avtomontaža pa je sploh tako zelo napredovala, da je prišla na četrto mesto, s tem ko je prej po tej disciplini sploh ni bilo med najboljšimi.

„Mnogoboj"

VSE TRI prejšnje »discipline« doživljajo svojo pravo vrednost v tem našem »mnogoboju«. To je tudi logično, ker se vse deli na zaposlenega. To je kajpak novo merilo, ki omogoča še podrobnejše obravnavanje rezultatov. Takole je to:

CELOTNI DOHODEK NA ZAPOSLENEGA

(v milijonih dinarjev)

1.	Pivovarna Union	0,309
2.	Color	0,304
3.	Lek	0,302
4.	Tiki	0,300
5.	Litostroj	0,165
6.	Donit	0,164
7.	TDT	0,147
8.	Avtomontaža	0,133
9.	ZP Iskra Avtomatika	0,120
10.	ZP Iskra Elementi	0,054

DOHODEK NA ZAPOSLENEGA

1.	Lek	0,124
2.	Pivovarna Union	0,121
3.	Tiki	0,082
4.	Color	0,060
5.	Avtomontaža	0,057
6.	TDT	0,051
7.	Donit	0,050
8.	Litostroj	0,036
9.	PZ Iskra Avtomatika	0,026
10.	ZP Iskra Elementi	0,025

SKLADI NA ZAPOSLENEGA

1.	Pivovarna Union	0,080
2.	Lek	0,076
3.	Tiki	0,044
4.	Avtomontaža	0,021
5.	Color	0,019
6.	Donit	0,015
7.	TDT	0,014
8.	Litostroj	0,006
9.	ZP Iskra Avtomatika	0,004
10.	ZP Iskra Elementi	0,002

• Če naštejemo točke po teh treh disciplinah, opazimo velike razlike, tabela pa je taka-le:

		točk
1.	**Lek**	**56**
2.	**Pivovarna Union**	**47**
3.	**Litostroj**	**39**
4.	**TDT**	**36**
5.	**Avtomontaža**	**35**
6.—7.	**Color — Tiki**	**34**
8.	**Donit**	**28**
9.	**ZP Iskra Elementi**	**12**
10.	**ZP Iskra Avtomatika**	**10**

• Če pogledamo najprej naš »mnogoboj«, so razlike zares velike. V kategoriji »celotni dohodek na zaposlenega« dobimo dve skupini. Prva ima nad 30 milijonov starih dinarjev na zaposlenega, kar pomeni, da je storilnost v teh podjetjih precej visoka, medtem ko je v drugi celotni dohodek na zaposlenega skoraj za polovico manjši, toda še vedno tolikšen, da ni zaskrbljujoč. Pod to skupino je samo ZP Iskra Elementi. Velike razlike so tudi pri dohodku na zaposlenega. Tu najdemo nekako tri skupine: prva ima okoli 12 milijonov dinarjev (starih) na zaposlenega, druga od 5 do 8 milijonov in tretja od 2 do 5 milijonov, kar na splošno še vedno ni slabo. Nasprotno. Za tretjo disciplino pa lahko rečemo, da sta tu dosegla izreden rezultat Lek in Pivovarna Union, saj znaša njuna akumulacija v starih dinarjih okoli 8 milijonov na zaposlenega, to pa je izredno dobro. Preseneča tudi dober rezultat Tikija, ki ima prav tako izredno akumulacijo. Drugi rezultati so — dokaj normalni.

• Če pogledamo našo novo tabelo, vidimo, da je Lek še povečal naskok, ki znaša zdaj že 9 točk, skoraj toliko, kolikor jih je zbrala Iskra Avtomatika. Tu sta zanimiva skok Pivovarne Union in »majhen padec« Litostroja. Vsi drugi rezultati pa so ostali »normalni«, ker ne odstopajo.

• Ob tem je zanimiva primerjava z enako tabelo v prejšnji številki. Vidimo, da je Lek vodil s tremi točkami manj pred Pivovarno Union in Slovenija-avtom. V tisti tabeli je bil Litostroj na petem mestu, tu je na tretjem (ker ni dveh trgovskih podjetij). Tudi v tej tabeli je Tiki zelo visoko.

Zaposleni

ZADNJA disciplina, ki je prav tako pomembna, morda bolj za občino kakor za delovno organizacijo (ker rešuje vprašanje zaposlenosti), je število zaposlenih. Ta disciplina je nedvomno taka, da daje delovni organizaciji razsežnost. Tega faktorja ni mogoče izpustiti iz nobene kombinacije. Vrstni red pa je takle:

1.	Litostroj	3.197
2.	Iskra Elementi	1.830
3.	TDT	1.151
4.	Lek	1.000
5.	Avtomontaža	880
6.	Iskra Avtomatika	876
7.	Donit	859
8.	Color	463
9.	Pivovarna Union	372
10.	Tiki	336

• Po tej zadnji disciplini dobimo naslednjo

KONČNO RAZVRSTITEV:

		točk
1.	**Lek**	**63**
2.—3.	**Litostroj — Pivovarna Union**	**49**
4.	**TDT**	**43**
5.	**Avtomontaža**	**41**
6.	**Color**	**37**
7.	**Tiki**	**35**
8.	**Donit**	**32**
9.	**ZP Iskra — Elementi**	**21**
10.	**ZP Iskra — Avtomatika**	**15**

• Komentar je odveč. Toliko bolj, ker za to tekmovanje ne zadoščajo samo dobri rezultati v eni disciplini, ampak na vsej črti. To je imel samo Lek, ki v vseh disciplinah nikoli ni padel pod četrto mesto. Ta takorekoč absolutni »dobrotnik« naše občine je vreden še večje pozornosti, pa ga bomo zato prav kmalu povprašali, kdo je »kriv« za take uspehe. Zanimivo je tudi, da so tista podjetja, ki imajo več kakor 1.000 zaposlenih, med prvimi na tabeli (izjema je Iskra Elementi), medtem ko so tista s srednjim številom zaposlenih v sredini tabele. Častna izjema s »pozitivnimi posledicami« je samo »pritlikavec« po številu zaposlenih, Tiki. Toda zato ima celo vrsto dobrih rezultatov v prejšnjih »disciplinah«, pa je prodrl v sredino tabele.

Komentar

KO SE JE to tekmovanje pojavilo v prejšnji številki Javne tribune, so mnogi z začudenjem pogledali in vprašali, kakšen šport je to. Spet drugi pa so z odobravanjem prebrali vse, ker smo jim omogočili, da vidijo, kako delajo naša podjetja. Bili so kajpak tudi taki, ki so s posmehom gledali na vse, ker so vse jemali kot »preveliko poenostavljanje« dejstev. Vendar se nanje nismo jezili, kakor se nismo preveč veselili tudi zaradi onih drugih. Preprosto smo menili, da je taka informacija dobrodošla vsem, celo tudi članom delovnih kolektivov, ker omogoča obveščanje o osnovnih podatkih in razsežnostih delovnih organizacij. Seveda bi lahko vse dobro zapletli, začinili z znanstvenimi dodatki, obogatili s tujkami. Toda kdo bi nas potem razumel in komu bi vse skupaj bilo namenjeno. Zato smo se odločili, da »poenostavljamo« še naprej in da poleg tega zahtevamo ocene tudi od drugih.

• Tako bomo za naslednjo številko zbrali mnenja, komentarje in pogovore o tem: Kaj mislijo o tej naši igri, o tem našem »kvizu«, in to od predsednika občinske skupščine prof. Danila Sbrizaja, direktorja Litostroja inž. Marka Kržišnika in sodelavca ekonomskega centra iz Maribora Ermina Kržičnika, ki ga mnogi v naši republiki štejejo za »največjega vizionarja« in poznavalca razvojnih tokov.

Anketa

PO »PRVEM KOLU« te naše »igre« smo mnoge vprašali, kaj mislijo o njej. Kajpak po telefonu ali neposredno. Nekaj značilnih odgovorov:

• »Ugaja mi ta igra. Prvikrat imam priložnost, da zvem, kako stoji naše gospodarstvo in kdo je na prvem mestu. Mislim, da gre za posrečeno obliko obveščanja in izobraževanja. Menim, da je potrebno »igro« nadaljevati. Morda bi bilo dobro, ko bi svoje mnenje javno povedali tudi tisti, ki se jih ti podatki tičejo, predvsem odgovorni iz delovnih organizacij.« To je dejal delavec.

• »Ne vem, kaj naj rečem. Zdi se mi, da je v vsem preveč športnega obeležja. Gospodarstvo ni zabava, ampak resna stvar. Vendar menim, da niti tako obveščanje ni slabo. Saj pozitivno izziva in sili k razmišljanju. Kar zadeva mojo delovno organizacijo, se mi zdi, da je igra pokazala, kaj je v njej dobrega, kaj pa je slabo...«

Tako je dejal vodja sektorja v tovarni.

• »Vsekakor zanimiva igra. Z zanimanjem sem prebral vse, kar je bilo napisano« — je odgovoril prosvetni delavec.

»Dvakrat dobro, prvič zato, ker se piše o gospodarstvu, drugič pa zato, ker so njeni podatki predstavljeni tako, da jih bodo vsi razumeli«, je menil družbenopolitični delavec.

• Na splošno torej vsi menijo, da je to ena izmed dobrih oblik seznanjanja javnosti z gospodarskimi problemi. Zato ankete tudi ne mislimo komentirati. Namesto tega

POZIVAMO

bralce, naj nam pomagajo v tej igri s sodelovanjem in komentarji.

V. K.

V naslednji številki Javne tribune bomo na tem mestu govorili o trgovini v naši občini.

ODMEVI

TRI VPRAŠANJA

UREDNIŠTVU, odnosno avtorju članka »Klub deseterice največjih v Šiški«, ki je bil objavljen v Vašem glasilu št. 2/72 (88) postavljam naslednja vprašanja:

1. Ali so v prikazu podana vsa najpomembnejša merila za oceno gospodarjenja?

Ali izvoz izdelkov ni eden najpomembnejših kriterijev za oceno dobrega gospodarjenja?

Zakaj je izpadel ta kriterij, ki bi podal realnejši prikaz rangiranja delovnih organizacij.

Splošno znano je, da delovna organizacija, ki je svojo prodajno politiko usmerila v izvoz, ima sicer za določeno obdobje relativno slabše finančne rezultate kot delovna organizacija, ki planira svoje proizvode samo na domačem trgu. Delovna organizacija, ki sistematično usmerja prodajo v izvoz, si ustvarja zdrave temelje za svoj razvoj, kakor tudi za širšo družbeno skupnost.

Zato je potrebno to merilo upoštevati v oceni uspešnosti gospodarjenja delovnih organizacij z dveh vidikov odnosno meril:

a) izvoz na konvertibilno področje

b) izvoz na vzhod in klirinško področje

in mu dodati korekcijski faktor z ozirom na vpliv, ki ga ima na vsa ostala upoštevana merila v omenjenem članku.

Če upoštevamo kriterij izvoza v sistemu rangiranja delovnih organizacij dobimo naslednji vrstni red (neuradni podatki).

IZVOZ	v %	točk
1. Slovenija vino	3.950.860	10
2. Lek	3.526.404	9
3. Litostroj	2.211.490	8
4. Iskra — Elementi	2.061.071	7
5. Donit	1.995.981	6
6. Agrostroj	1.978.396	5
7. Color	1.695.214	4
8. Ljubljana Transport	1.167.422	3
9. Rašica	1.091.358	2
10. TDT	943.731	1

Skupna tabela z upoštevanjem izvoza je takale:

1.	Lek	68
2.	Slovenija vino	50
3.	Litostroj	45
4.	Slovenija avto	40
5.	Pivovarna Union	38
6.	TDT	32
7.	Avtomontaža	29
8.—9.	Donit	27
	Viator	27
10.	Color	26

Ostala predlagana merila pa nisem mogel prikazati v skupni tabeli ker nimam ustreznih podatkov.

2. Ali so prikazani podatki v okviru določenega merila korigirani na skupni imenovalec?

Na dohodek vpliva tudi način vrednotenja zalog izdelkov in polizdelkov. Delovna organizacija, ki ima ovrednoteno zalogo izdelkov po lastni ceni, ki je zastarela in ne povsem prikladna, ima prikazan večji dohodek v primerjavi z delovno organizacijo, ki ima te zaloge ovrednotene po variabilnih stroških.

Ali je omenjeno vrednotenje zalog upoštevano v prikazu rezultatov delovnih organizacij?

Dohodek »Donita« v lanskem letu znaša 44.400.603 din po vrednotenju zalog po kriteriju polne lastne cene, medtem ko znaša dohodek »Donita« prikazan v članku 43.241.514 din ali 2,7 % manj.

3. Zakaj je primerno vzporejati industrijo in trgovino istočasno?

Za odgovor se Vam vnaprej toplo zahvaljujem.

Tovariški pozdrav!

Direktor plan. org. sektorja
ing. Ivan Gorjup